

WERKEN AAN DOORLOPENDE
LEERROUTES IN ZUIDOOST
FRIESLAND

Aansluiten bij wat de leerling kan

Een doel van doorlopende routes is dat leerlingen in het mbo verder kunnen met hun leren. Een schoolvoorbeeld van hoe je het niet zou willen: Een oud-leerling van het vmbo staat op het mbo op beginnersniveau plaatjes aan elkaar te lassen. De mbo-docent zegt: "Zo, jij hebt er aanleg voor!" Waarop de leerling laat vallen dat hij Nederlands kampioen lassen is... Brant Visser, programma-manager STO TEC Zuidoost Friesland en voorheen schoolleider van het Stellingwerf College in Oosterwolde, vertelt over hoe het anders kan.

De afgelopen twee jaar heeft de regio volop ingezet op de samenwerking met ROC Friese Poort om de aansluiting voor leerlingen die van het vmbo komen te verbeteren. Dat gebeurt voor elk profiel op een eigen manier: zo maakte M&T al gebruik van dezelfde lesmethode in het vmbo en mbo, waardoor het makkelijker was dubbelingen eruit te halen. Daarmee heeft een leerling meer tijd voor verbreding of verdieping.

Het profiel BWI zet meer in op LOB. Tijdens de coronaperiode hebben leerlingen minder vlieguren kunnen maken. "Dat had invloed op het maken van een bewuste keuze", vertelt Visser.

Bij BWI en PIE zijn meerdere vmbo-scholen met verschillende ideeën betrokken. Daarom is het Consortium Beroepsonderwijs als externe partner aangezocht om het proces naar doorlopende leerlijnen te begeleiden.

Op woensdagmiddagen doen vmbo leerlingen hun keuzevakken op het mbo. "Door één programma te maken van keuzevakken en keuzedelen halen we de overlap eruit. Daarmee is het voor leerlingen niet meer zo duidelijk of ze bij hun opdrachten werken aan het vmbo- of aan het mbo-programma. De leerling brengt tijd door op het mbo, heeft een groter machinepark tot zijn of haar beschikking en krijgt de gelegenheid om rond te kijken. De overstap voelt daardoor kleiner.

Zelfstandig oppakken

De gedachte achter de doorlopende route is eenvoudig. Visser: "Een leerling begint op het vmbo en moet aan het einde van de mbo-opleiding zelfstandig een vak kunnen uitoefenen. Een leerling in vmbo 3 hou je meer bij de hand; in het mbo neemt de begeleiding af. In de loop van de route moet de leerling dus een steeds hoger niveau van kennis en (vak)vaardigheden verwerven, in een toenemende mate complexiteit. Dat rubriceren we in een raster om het niveau te borgen. Met het raster (Zie ook webinar [STO live](#) en [platformvmbotechniek.nl](#) voor het raster.) is dus een manier gevonden om de aansluiting zó te borgen, dat deze locatie-, docent-, en methode-onafhankelijk is. Zo zijn eerst de keuzevakken en keuzedelen geïntegreerd tot één programma. En, voor de aanhangers van 'herhaling is goed voor leerlingen': "Die herhaling zit al in de toenemende complexiteit."

Het raster maakt zichtbaar wat de leerling gedaan heeft, op welk niveau en waar het mbo op kan aansluiten. "De leerling weet wat hij/zij kan en het mbo weet wat de leerling kan." Daarmee ontwikkelen leerlingen naar verwachting ook een gevoel van eigenaarschap voor hun ontwikkeling. Het mbo wil graag dat de studenten zelf verantwoordelijkheid nemen en hun leren zelfstandig oppakken. De verschillende vmbo-scholen zijn bezig om hun PTA's naast elkaar te leggen en er één geheel van te maken.

Trots op het vak

"Samenwerking begint met elkaar over en weer goed te leren kennen. Er zijn taalverschillen, verschillen in regels, cultuurverschillen en docenten kijken anders naar elkaar en naar de leerlingen. Door in gesprek te gaan kun je van elkaar leren. Door het samen te doen bevraag je elkaar ook op vanzelfsprekendheden: 'Waarom doen jullie dat eigenlijk zo?'" In de werkgroepen die zich bezig houden met de doorlopende leerlijnen en keuzevakken vormen

vmbo- en mbo-docenten de spil. "Het is belangrijk om de docenten in die positie te brengen", zegt Brant Visser. "Zij hebben de expertise en zijn immers het meeste thuis in de keuzevakken."

Bezielde docenten die trots zijn op hun vak brengen die motivatie ook over op hun leerlingen", vervolgt hij. Bij 'Vernieuwing vmbo' lukte dat door een appel te doen op de docenten beroepsgericht en ze de ruimte te geven om los te komen van het oude programma en van de attitude 'de docent bepaalt'. En in plaats daarvan leerlingen te ondersteunen bij wat zij zelf graag willen bereiken. "Dan krijg je andere docenten en ander onderwijs. Het mooiste voorbeeld is een vierdeklasser die met het tekenprogramma SolidWorks de printer aanstuurde om stangen te maken voor de nooduitgang, waarbij de docent kwam kijken om ervan te leren." Een schoolleider moet dus vertrouwen hebben in docenten en ze ruimte geven om fouten te maken. "Daar groei je van en word je sterker van. Een leven lang ontwikkelen vraagt om vertrouwen in je eigen kunnen en eigenwaarde."

**"LEER ELKAAR KENNEN,
WEES OPEN. HEB OOG EN
RESPECT VOOR ELKAARS
VERSCHILLEN EN BELANGEN
EN BEGIN GEWOON."**

Pittige opdracht

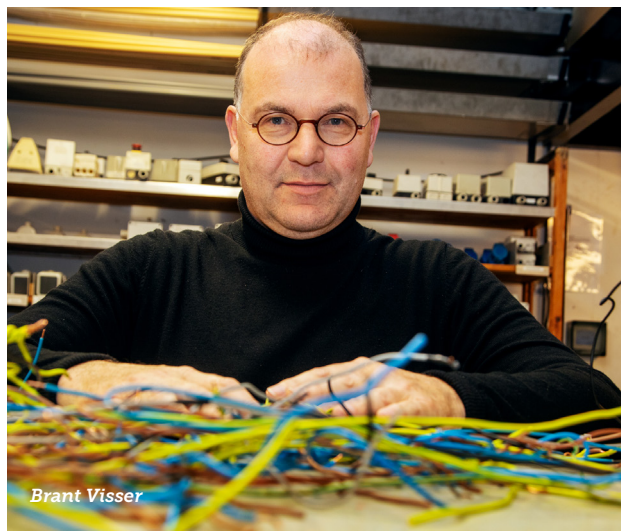
De hamvraag luidt natuurlijk: Gaat het mbo straks daadwerkelijk aansluiten op de verschillende niveaus waarmee leerlingen de overstap maken? Voor een school die zich inspannt om individuele leerlingen op niveau te bedienen bij uitstek een relevante vraag. "We gaan dat merken bij ons eerste cohort van 35 overstappers", stelt Visser. "ROC Friese Poort is hard bezig met de ontwikkeling van modulair onderwijs. Het gaat ons niet om versnelling, om zo bijvoorbeeld

de verhitte arbeidsmarkt te kunnen bedienen. De tijdwinst die een leerling boekt omdat hij op zijn eigen niveau verder kan, kan hij besteden aan een vak dat hij minder goed beheerst of juist aan een pittigere opdracht. Elke leerling wil uitgedaagd worden, het gevoel hebben iets geleerd te hebben en te kunnen."

Belangen van stakeholders die met de inhoud aan de haal willen gaan, bemoeilijken de doorlopende route, signaleert Visser. "Sommige roc's zouden graag een vinger in de pap hebben en de keuzevakken van leerlingen bepalen. Bedrijven hebben ook hun wensen. Maar wij zijn onderwijs. Daar staan we voor. Daarom vertrekken we vanuit het belang van de leerling en vinden we LOB zo belangrijk: wat wil je en wat heb je nodig om dat te realiseren."

Ander verhaal

Een doorlopende leerroute is dynamisch. Het einddoel is niet dat het op papier staat. "Over tien jaar moeten leerlingen misschien wel veel meer met data kunnen omgaan en onderzoekend in een team tot creatieve oplossingen kunnen komen. Dat geldt ook voor basisleerlingen, want die zijn echt méér dan

gouden handjes!" Enthousiast: "We kunnen veel meer de sterke kanten van alle leerlingen van vmbo tot gymnasium benutten, zoals we dat op school al doen bij projecten als de solar boat." Die wand tussen de PIE-werkplaats en het technasium, die gaat er dus uit. Maar dat is weer een ander verhaal...

GOUDEN GREEP VOOR DE SAMENWERKING:

"Leer elkaar kennen, wees open. Heb oog en respect voor elkaars verschillen en belangen en begin gewoon."